

Aplicacions didàctiques i de divulgació del Mapa

Literari Català 2.0, Carme Torrents secretària d'Espais Escrits i Mireia Munmany, d'Espais Escrits

1. Orígens i objectius

Espais Escrits des d'un bon principi s'ha destacat per la seva territorialitat, una característica que parteix de la pròpia idiosincràsia amb seues diverses escampades per la nostra geografia i que ja en la seva constitució varem situar sobre la base cartogràfica dels Països Catalans i ha aconseguit fer-se un lloc en l'àmbit cultural de parla catalana prescindint de les fronteres polítiques que ens separen.

Emprendre una iniciativa d'aquests tipus a inicis del segle XXI obria la possibilitat de crear una xarxa moderna que trencava els esquemes jeràrquics basats en una gestió centralitzada i jerarquizada de la cultura per poder donar veu a petits equipaments patrimonials dedicats a la literatura.

En uns moments en què el món i la cultura estan en mutació constant, en què els processos de representació del món es transformen de manera vertiginosa, la creació d'Espais Escrits ens permet treballar en equip creant una xarxa de redistribució per tal de facilitar la creació de coneixement i la seva difusió. Un coneixement que parteix d'un llegat comú que ens identifica i que a l'hora es reconstrueix a partir de les aportacions dels diversos nodes, o si voleu centres de patrimoni literari.

El fort component territorial d'EE ens va portar a llençar-nos en el projecte de la creació del Mapa Literari Català, una eina que permetés la visibilització de la Literatura a internet. El projecte que ens varem plantejar, això era el 2007, buscava posar sobre una mapa la literatura dels nostres escriptors fent ús de les eines que les TIC posaven al nostre abast. Quan varem concebre aquest projecte, la tècnica ens permetia treballar en un web 1.0, molt basat encara en el concepte de llegir sobre suport digital, que consistia en posar uns continguts sobre un suport cartogràfic que havien de ser administrats per uns especialistes, concretament encarregats a Geovirtual. Com passa sovint en informàtica, en poc temps, el llindar tècnic es va superar de seguida amb la implantació d'un nou paradigma que permetia, de forma lliure, fer ús dels mapes "Google Maps i Google Earth" i treballar-hi a sobre fent "mushup", tenir accés a repositoris com la Memòria Digital de Catalunya i en definitiva poder comptar amb la participació en la creació de continguts, és el que s'anomena tecnologia 2.0. Aquesta tecnologia ens permetia alliberar-nos de la servitud que representava l'haver d'adquirir un suport cartogràfic i una implementació de continguts lligada a unes especificitats tècniques molt especialitzades i per tant molt cares per passar a treballar autènticament en una "xarxa col·laborativa".

El disseny del Mapa Literari Català va ser -en certa manera lent- mirat des de la perspectiva de la tecnologia de la informació; però això ens va beneficiar en el sentit de que en el moment en què es va veure la usabilitat del googlemaps teníem molt clar la fita que volíem assolir:

Mapejar a nivell mundial la literatura catalana -això vol dir apostar per la universalitat de la nostra literatura -fent ús de tots els recursos que ens posava la tècnica a l'abast.

El resultat ha estat construir sobre la base cartogràfica del món una galeria de llocs literaris que permeten fer una lectura hipertextual dels nostres autors amb "infos" de text, d'imatge, de so, de vídeos, amb enllaços que

permeten accedir als manuscrits i edicions diverses i seguir les rutes literàries a través de GPS. Una informació complexa i rica que navega per la xarxa i que posa a l'abast de tota mena de públic el valuós llegat de la nostra literatura.

Cada *espai escrit* representa un text d'un autor

Tal com ha comentat la Carme, cada localització geogràfica o *espai escrit* està representat al mapa amb la icona de l'escriptor o escriptora. Aquest *espai escrit* està format per un text de l'autor relacionat amb el territori on està ubicat, així com una sèrie de continguts multimèdia com fotografies de l'època de l'escriptor, dels seus manuscrits o del paisatge, gravacions i un petit context.

Exemple: Joan Brossa, text Tic-Tac

Així si cliquem, per exemple, **Joan Brossa** veiem que en el seu *espai escrit Tic-Tac* ens trobem una fotografia del poema situat al vestíbul del Teatre Poliorama, el poema, **locutat** per Pere Arquillué i el context. (Situat a Barcelona)

Exemple: J.V. Foix

També hi trobem el poema *Ho sap tothom i és profecia*, de **J.V. Foix**, escrit a Port de la Selva i amb veu de Santi Ricard.

Exemple: Miquel Martí i Pol

Si anem cap a **Miquel Martí i Pol**, en el seu poema *I la veu es perdrà com es perd tot*, escrit des del seu poble natal de Roda de Ter, veiem fotos del manuscrit alhora que podem escoltar el poema de veu de Rosa Cadafalch.

Exemple: Vídeo Palau i Fabre_ Cant Espiritual

També ens trobem amb espais escrits que incorporen vídeos explicatius o amb el propi escriptor recitant els seus textos, és el cas de **Palau i Fabre** recitant el seu *Cant Espiritual*. (27")

Exemple: Víctor Balaguer_ Biblioteca

Un altre exemple de vídeo és el que una persona anònima va filmar i en el que es veu com l'actor Lluís Soler llegeix el text que **Víctor Balaguer** va escriure en l'acte d'inauguració de la Biblioteca el 1884. (22" 30")

Exemple: Jacint Verdaguer_ Fundació

□ en el cas de **Jacint Verdaguer**, en l'apartat d'institucions, a la *Casa Museu Verdaguer* hi ha un vídeo penjat amb la seva visita virtual. Continuant amb Verdaguer, els textos de la *Ruta Gentil i Flor de Neu*, localitzada al Pirineu, ens porten directament al **manuscrit** de la Biblioteca de Catalunya que conserva els croquis d'aquelles excursions.

Altres autors que tenen rutes al mapa literari català són Josep Pla, Artur Bladé, Mecè Rodoreda o Joan Vinyoli. Les rutes es poden descarregar en format word i incorporar GPS. Hi ha una breu explicació de la ruta i després els diversos punts localitzats amb una breu explicació.

Exemple: Ruta Literària Josep Pla

La *ruta literària de Josep Pla* transcórrer pels carrers de Palafrugell, va fins el Far de Sant Sebastià, Calella i fins a Llofriu on està enterrat.

En cada punt trobem una fotografia del carrer actual, de la placa identificativa i el text.

Exemple: Ruta Artur Bladé

I la *ruta Benissanet, paisatge literari d'Artur Bladé* també incorpora una introducció inicial i els diversos punts que conformen la ruta, tots ells locutats per Cinta Massip. En aquest cas s'ha tingut molt en compte el parlar de la zona de la Ribera d'Ebre.

Cal valorar molt positivament la tasca dels associats en la tria i preparació de continguts, realitzades per especialistes coneixedors de cada un dels autors. El mapa, com ja sabeu, es va presentar en societat el mes de juny d'aquest any, fou molt ben acollit en l'àmbit cultural, compta ja amb 15.000 visites en quatre mesos i mig i 1.500 persones que han comentat al facebook que els agrada i ha merescut el Premi Lletra ex aequo amb el web endrets.

El MLC 2.0 ara és a l'abast de tothom i pot créixer indefinidament, de tal manera que els associats hi poden anar afegint continguts en la mesura de les seves possibilitats. És tracta d'una inversió més basada en recursos humans que no pas tècnics és el que en terminologia de la "xarxa" s'anomena *economia de contribució*. També respon a l'anomenada *ecologia de la cultura* que intenta minimitzar l'ús de recursos i de senyalització sobre el territori.

Hem de felicitar-nos entre tots perquè tenim una eina que s'ha convertit en la tarja de presentació d'EE i que treballa amb els tres eixos (segons el Centre de Cultura Contemporània de Barcelona LAB) sobre els que s'ha de regir la Difusió Cultural en el món d'avui:

1. VIRTUALITZACIÓ: presència dels continguts a la xarxa amb formats diversos.

2. PARTICIPACIÓ: col·laboració en l'aportació de continguts tenint en compte els imputs dels usuaris cada vegada més actius.

3. MATERIALITAT: concreció real en els museus, en els llibres, en les rutes, en els paisatges...

I és en aquesta resposta a la materialitat que estem apostant per implementar el 3.0 al mapa que consistirà en adaptar la tecnologia perquè de manera itinerant l'usuari pugui entrar als nostres continguts des d'un "smarthphone o iphone" i pugui descarregar aplicacions que l'avisin sobre la literatura del lloc que trepitja i accedir als continguts del web. És el que s'anomena *Realitat Augmentada* que combina els continguts virtuals amb la interacció de l'usuari sobre el món real.

Aplicacions del mapa

Partim de la base que la cultura en el món actual tendeix a deixar de ser contemplativa per ser interactiva, estem davant d'un nou paradigma en la relació de l'individu amb la cultura podem dir que passem de parlar d'espectadors a parlar d'usuaris crítics i actius; i això es fa palès en els àmbits més destacats de la difusió de la cultura com són el turisme, l'educació i l'oci.

Turisme

Davant la globalitat, les traces identitàries es valoritzen cada vegada més i la llengua i la literatura són els elements que més singularitat donen a una cultura. El MLC pot furnir de material per al visitant d'un lloc determinat o pot incentivar a traslladar-se a un indret a partir de la literatura.

Educació

La introducció d'ordinadors i el treball en xarxa és un fet, per tant el MLC s'hauria de convertir en un recurs per a les classes de llengua i literatura. La percepció de la utilitat d'aquesta eina ens la dona la bona acollida que ha tingut per part del web Xtec d'aquest recurs. També permet fer rutes literàries virtuals ara que sembla, malauradament, que la presencialitat dels estudiants als museus serà cada vegada més escassa.

Oci

La societat del "benestar" i la dedicació creixent de sectors amplis de població del lleure a internet ha creat una tendència a l'anomenat *Oci Cultural Participatiu* que permet establir vincles per afinitats que en el nostre cas vehiculem a través de "facebook" de tal manera que al mateix temps que difonem la nostra tasca rebem "inputs" que ens ajuden a millorar.

Instruccions per a la navegació

- **Programes de navegació**

Al ser una aplicació web basada en la tecnologia de **Google Maps**, el navegador que va millor és el *Google Chrome*, que es pot descarregar gratuïtament des de la pàgina web d'espais escrits. També el *Mozilla Firefox* i *Internet Explorer versió 8*.

- **Tipus de mapes**

Es pot navegar en diversos tipus de mapes. A la banda superior dreta trobareu les diferents opcions. Hi ha la opció de navegar a través d'un mapa de **relleu**, d'un **mapa polític**, ambdós plans, a través de **satèl·lit** que incorpora una visió de més profunditat, **híbrid**: que uneix la visió per satèl·lit amb el mapa polític, i a través del **Google Earth**, descarregant prèviament la seva aplicació, i que ofereix una visió tridimensional.

A la banda esquerra hi ha la **lupa**, per si vols apropar-te o allunyar-te del mapa. O a través del ratolí.

Tot i que també hi ha la opció, a la part inferior dreta, d'escollir veure el món, o anar directament a la geografia dels Països Catalans o Catalunya.

- **Cerques :**

Cerca literària i geogràfica: Es troba a la part superior cliques a la pestanya i pots escollir cerca literària o geogràfica. Si fas la cerca literària, a la finestra del costat escrius la paraula que vols trobar en el mapa. Per exemple: **La Punyalada** hi apareixen diversos textos de **Marian Vayreda**, referents a la seva novel·la La Punyalada.

Pujols a la foto "Penya La Punyalada".

O, si per exemple, cliques a l'atzar una paraula com **Campanades**, pots veure en quin text hi surt aquesta paraula. En aquest cas, un text de **Joan Fuster**.

En canvi si volem **cerca geogràfica**, tornem anar a la pestanya, col·loquem geogràfica i a la finestra de la dreta posem un lloc específic perquè volem saber si hi ha situat algun text o poema. Per exemple: **Badalona**, ens apareix un fragment de Lorca-Picasso, dins l'obra de **Palau i Fabre**.

O **Tiana**, i ens surt un text de **Blai Bonet** sobre Tiana.

Cerca a partir de l'autor. A la banda esquerra hi ha els diversos autors associats a Espais Escrits. Es pot baixar directament per la barra, o bé anar a tria d'autors. Surten tots els autors i els pots escollir tots o uns quants en concret. Per exemple **Maria Àngels Anglada**, només t'apareix ella amb els diversos espais escrits i la institució que la representa.

Vinyoli, trobem les rutes. **Espriu**.

Exemples: També ens trobem amb espais escrits que incorporen vídeos explicatius o amb el propi escriptor recitant els seus textos, és el cas de **Palau i Fabre** recitant el seu **Cant Espiritual**.

Un altre exemple de vídeo és el que una persona anònima va filmar i en el que es veu com l'autor Lluís Soler llegeix el text que **Victor Balaguer** va escriure en l'acte d'inauguració de la Biblioteca el 1884.

O en el cas de **Jacint Verdaguer**, en l'apartat d'institucions, a la **Casa Museu Verdaguer** hi ha un vídeo penjat amb la seva visita virtual. Continuant amb Verdaguer, els textos de la **Ruta Gentil i Flor de Neu**, localitzada al Pirineu, ens porten directament al manuscrit de la Biblioteca de Catalunya que conserva els croquis d'aquelles excursions.

Altres autors que tenen rutes al mapa literari català són Josep Pla, Artur Bladé o Joan Vinyoli. Les rutes es poden descarregar en format word i incorporar GPS. Hi ha una breu explicació de la ruta i després els diversos punts localitzats amb una breu explicació.

La **ruta literària de Josep Pla** transcórrer pels carrers de Palafrugell, va fins el Far de Sant Sebastià i a Calella. En cada punt trobem una fotografia del carrer actual, de la placa identificativa i el text.

I la **ruta Benissanet, paisatge literari d'Artur Bladé** també incorpora una introducció inicial i els diversos punts, tots ells locutats per Cinta Massip.

- ***Llibre d'estil pels socis**

Per últim, només comentar que s'obrirà el mapa literari català als socis i seran ells mateixos qui podran introduir nou contingut. Us farem arribar el llibre d'estil en format PDF, que explica com introduir el material, i si hi voleu donar un cop d'ull també en portem aquí un parell de còpies en format paper.

Com a conclusió voldria dir que el MLC 2.0 s'ha convertit en la tarja de presentació d'EE, la qual cosa ens posa el repte de créixer en continguts i la responsabilitat de fer que nous autors se sumin al projecte de tal manera que entre tots hem de poder demostrar l'autèntic abast i universalitat de la literatura catalana.